

TRADICIJSKA GLAZBA U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Bradašić, Bruna

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:353597>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**TRADICIJSKA GLAZBA U USTANOVAMA
RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA**

BRUNA BRADAŠIĆ

Split, 2024.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje
Diplomski sveučilišni studij
Skupno muziciranje

**TRADICIJSKA GLAZBA U USTANOVAMA
RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA**

Student:
Bruna Bradašić

Mentor:
doc. dr. sc. Marijo Krnić

Split, srpanj 2024.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Utjecaj glazbe na razvoj djeteta	2
3. Tradicijska glazba	4
4. Razvijanje interkulturene kompetentnosti kroz glazbu	6
5. Tradicijska glazbala.....	8
5.1. Puhačka glazbala.....	8
5.1.1. Šurle	8
5.1.2. Jedinke.....	9
5.1.3. Dvojnice	9
5.2. Glazbala s mješinama.....	10
5.2.1. Dalmatinski mih.....	10
5.2.2. Gajde	11
5.2.3. Četveroglasne dude	11
5.3. Gudačka glazbala.....	12
5.3.1. Gusle s jednom žicom.....	12
5.3.2. Lijerica	13
5.3.3. Istarski bajs.....	13
5.4. Glazbala sa žicama.....	14
5.4.1. Tambura samica.....	14
5.4.2. Citra.....	14
5.4.3. Cimbali.....	15
5.5. Dječja glazbala.....	15
6. Projektna aktivnost u dječjem vrtiću	16
6.1. Slušanje	16
6.2. Vizualno učenje i prepoznavanje.....	17
6.3. Posjet	20

6.4. Stvaralaštvo	26
7. Zaključak	31
8. Literatura.....	32
Sažetak.....	34
Abstract	35
Prilozi	36

1. Uvod

Glazba je ono što pokreće svakoga čovjeka. Ona povezuje cijeli svijet. Okruženi smo njome od rođenja do smrti. Glazba budi u čovjeku osjećaj za lijepo i obogaćuje njegov život. Kod djece budi radost i toplinu, a doprinosi i njihovu cjelokupnom razvoju.

Svaka kultura je svijet za sebe, a za očuvanje tih svjetova treba ustrajati u očuvanju vlastite tradicije. Jedan od važnih čimbenika tradicije upravo je glazba. U većini slučajeva glazba manjih kultura biva zapostavljena. Zbog očuvanja tradicije i kulture važno je usmjeriti odgoj i obrazovanje na učenje u lokalnoj zajednici jer ono postaje važno sredstvo zadržavanja i očuvanja važnosti vlastitoga kulturnoga nasljeđa i identiteta (Cohen, 2011). Glazba je ta koja odgovara na temeljna ljudska pitanja o postojanju, a u životu djeteta manifestira se kao metafora za životne aktivnosti. Ona je sama po sebi kulturno dobro, a učenje glazbe pretpostavlja i razvoj kulture učenja (Palmer, 2002).

Glazba je važan čimbenik u radu s djecom rane i predškolske dobi. Upoznavanje s vlastitom kulturom i tradicijom nešto je što se može i treba provoditi od najranije dobi. S velikom željom približavanja tradicijske glazbe djeci ranoga i predškolskoga uzrasta nastala je i tema ovoga diplomskog rada.

Rad se sastoji od teorijskoga i praktičnoga dijela. U teorijskom dijelu govorit će se o dobrobiti glazbe za cjeloviti razvoj djeteta. Objasnit će se važnost njegovanja tradicijske glazbe te njezina povezanost s razvojem interkulturalnosti. Prikazat će se i vrste tradicijskih instrumenata. U praktičnom dijelu prikazat će se projektna aktivnost na temu tradicijske glazbe u jednom dječjem vrtiću u Splitu.

2. Utjecaj glazbe na razvoj djeteta

Od svih umjetnosti glazbena umjetnost djetetu je najdostupnija već od rođenja. Živahan i dinamičan muzički govor privlači dječju pažnju te izaziva radost već kod prvih susreta. Glazba u život djeteta unosi toplinu i radost, a nije zanemariv ni njezin udio u psihofizičkom razvoju (Manasteriotti, 1981).

Rezultati odgojno-obrazovnoga rada s djecom veći su ako se taj rad zasniva na njihovim emocijama te osjećajima ugone i radosti, navodi Manasteriotti (1981). Radosno raspoloženje potiče dijete na aktivnost, budi radoznalost, interes i želju da se upozna s predmetima svoga interesa, a također mu i olakšava izvođenje zadataka koji su za njega teški. Glazba kod djeteta izaziva radost već u prvim mjesecima života, te stoga nije rano započeti s glazbenim odgojem odmah u prvoj godini njegova razvoja. Veze djeteta s glazbom duboko su ukorijenjene u njegovu biološkom, fiziološkom i psihičkom životu.

Glazba je također sredstvo estetskoga odgoja čiji je smisao da u djeci razvija osjećaj i smisao za lijepo u glazbi, da postavi temelje glazbenoga ukusa djece, da ih osposobi da u glazbi nalaze izvor svojih estetskih doživljaja i poticaje za razvoj stvaralaštva (Manasteriotti, 1981).

Glazba utječe na cjelokupni razvoj djeteta: tjelesni, intelektualni i emocionalni. Izvođenjem igara uz glazbu kod djece se razvijaju osnovni pokreti, hod, trčanje, jača se muskulatura i organizam, pospješuje se pravilno držanje tijela, a uz glazbu pokreti postaju pravilniji i skladniji. Tako se glazbenim odgojem pospješuje pravilan fizički razvoj djeteta.

Glazbeni odgoj posebno je važan u razvoju govora. Djeca pjevanjem aktiviraju govor, ubrzava se razvijanje njihova glasa, a rječnik se obogaćuje riječima koje još ne upotrebljavaju u govoru. Također, pjevanjem se može ispraviti nejasan ili nepravilan izgovor pojedinih glasova, zamjenjivanje jednoga glasa drugim i slično. Pjevanjem se razvijaju pluća i prsni koš, tako disanje postaje ravnomjernije i dublje, što pridonosi razvoju jasnoga i pravilnoga govora, kao i općem psihofizičkom razvoju djeteta.

Također, pojave u prirodi i okolini djeca intenzivnije promatraju i upoznaju ako su popraćene pjesmom. Nestaje strah od prirodnih pojava ako su djeca upoznata s veselim pjesmicama koje opisuju navedene pojave. Glazbom također razvijamo i dječje intelektualne sposobnosti kroz učenje pjesmica i igara jer djeca imaju želju razumjeti što im pjesmica govori. Time se razvija njihova pažnja i pamćenje. Tu je i preuzimanje uloga iz životinjskoga i okolinskoga svijeta, što kod djeteta razvija maštu (Manasteriotti, 1981).

Majsec Vrbanić (2009) ističe da se slušanje, reproduciranje i stvaranje glazbe očituje na velikom dijelu korteksa. Dijete slušajući glazbu i svirajući na različitim glazbalima, uključuje gotovo sva osjetila i na taj način obogaćuje i svoj emocionalni doživljaj i kognitivne sposobnosti.

Svakodnevni susreti djeteta s dobro odabranom glazbom razvit će u njemu želju i potrebu za slušanjem, a pridonijet će i stvaranju ugodne i mirne atmosfere, vrlo važne u dječjem razvoju. Na taj način glazba postaje sastavni dio njegova života pa se zadovoljava djetetova potreba za nježnošću, ljubavlju i bliskim kontaktom s odraslim osobama (Marić i Goran, 2013).

3. Tradicijska glazba

„Glazba je jedna od najstarijih civilizacijskih umjetničkih formi. Iako se njeno značenje, forma i ekspresija u pojedinim kulturama razlikuju, ona predstavlja temeljnu formu ekspresije ljudske kulture. Osim toga, glazba je sredstvo kulturne transmisije, reprodukcije, a ponekad i otpora, pa promatrano iz te perspektive, ona prenosi mnogo glazbenih i neglazbenih poruka te ostvaruje niz glazbenih i neglazbenih ciljeva, ponajprije političkih, društvenih i religijskih. Glazba je temeljni ljudski resurs koji je imao vitalnu ulogu u opstanku i razvoju društva.“ (Dobrota, 2012, str. 155).

Tradicijska glazba određenoga naroda jedan je od važnih aspekata njegove kulture. Stoljećima se razvijala usmenom predajom, a najčešće je bila umjetnost manjih skupina unutar kojih su se članovi međusobno poznavali (Vitez i Muraj, 2001, prema Šulentić Begić i Begić, 2017).

Scholes (1977, prema Šulentić Begić i Begić, 2017) tradicijsku glazbu opisuje kao glazbu seoske sredine i objašnjava kako se zbog tadašnje nepismenosti seoskoga stanovništva prenosila usmenom predajom.

Tradicijska glazba najčešće je povezana s nacionalnom kulturom, pratila je događaje u svakodnevnom životu ljudi (vjenčanja, rođendani, pogrebi i dr.), ali i godišnji ciklus te vjerske svečanosti. Danas se izvodi manje nego prije, najčešće nije dio života suvremenoga pojedinca te je on zato ne poznaje dovoljno (Šulentić Begić i Begić, 2017).

Svatko bi trebao poznavati tradicijsku glazbu kao dio prošlosti i kulture vlastitoga, ali i drugih naroda tako da glazbu opaža, prihvaća i vrednuje (Rojko, 2012, prema Šulentić Begić i Begić, 2017).

Tradicijska glazba u odgojno-obrazovnim ustanovama pojavljuje se tek u 18. stoljeću buđenjem nacionalne svijesti i to konkretno pjevanjem tradicijskih pjesama. U suvremenom obrazovanju tradicijskoj glazbi pristupa se kao povijesnom eksponatu te zato traži odgovore na pitanja: tko je pjevao pjesmu, kada je nastala, u kojim društvenim uvjetima, s kojim ciljem, kakva joj je glazbena struktura i dr. (Šulentić Begić i Begić, 2017). Manasteriotti (1978, prema Šulentić Begić i Begić, 2017) ističe da se tradicijske pjesme i brojalice mogu primjenjivati i kod djece nižih uzrasta, upravo zbog svoje jednostavnosti.

Zbog očuvanja tradicije i kulture važno je usmjeriti odgoj i obrazovanje na učenje u lokalnoj zajednici jer ono postaje važno sredstvo zadržavanja i očuvanja važnosti vlastitoga kulturnoga nasljeđa i identiteta (Cohen, 2011). Tulving (2005) u svom istraživanju naglašava važnost

lokalnoga mjesta odrastanja kao okidača za prisjećanje na uspomene i pjesmice naučene u ranom djetinjstvu u obitelji i vrtiću. Na taj način mjesto odrastanja djeteta, njegove društvene i kulturne poveznice mogu oblikovati živote djece, učvrstiti osjećaj identiteta, socijalnih veza i doprinijeti širenju spoznaja o svijetu u kojem živi. Iz toga razloga dječji vrtići bi trebali biti mjesto susreta kultura u kojima će djeca bolje razumjeti sebe i vlastiti identitet, ali i identitet druge djece s kojom se susreću u zajednici i vrtiću (Tulving, 2005, prema Cohen, 2011).

Dundović (2012) naglašava kako je zavičajna glazba u vrtiću jedan od elemenata razvoja identiteta djeteta, koji je iznimno važan u velikim urbanim multikulturnim sredinama, ali i da je instrumentalna umjetnička glazba potrebna zbog toga što ona dijete zaokuplja izražajnim glazbenim elementima koji izravno djeluju na psihofizičku i emocionalnu aktivnost djeteta, a da pritom dijete ostaje u glazbi.

4. Razvijanje interkulturalne kompetentnosti kroz glazbu

Kultura je stvaralački proces, a može se definirati kao skup stavova, vrijednosti, uvjerenja i ponašanja koje dijeli grupa ljudi, a prenose se s jedne generacije na drugu (Rubin i Menzer, 2010, prema Kalčić, 2019).

Uz kulturu veže se i pojam kulturne baštine čija je glavna značajka čuvanje i njegovanje svega što su nam pretci ostavili kao kulturu, tradiciju i zavičajnu mudrost. Kulturna je baština „skupina dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi identificiraju, neovisno o vlasništvu, kao odraz i izričaj svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija koje su u stalnom procesu evoluiranja. Ona uključuje sve aspekte okoliša koji proizlaze iz međusobnoga djelovanja ljudi i mjesta u vremenu. Zajednica povezana baštinom sastoji se od pojedinaca koji specifične značajke kulturne baštine drže vrijednim i žele ih, u okviru javnih akcija, očuvati i prenijeti budućim naraštajima.“ (Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije Vijeća Europe). Ona je poveznica između prošlosti i budućnosti, daje nam osjećaj pripadnosti zajednici i prostoru te čuva i oblikuje nacionalni i osobni identitet (Kalčić, 2019).

Konvencija o pravima djeteta (1989) ističe pravo djeteta na osobni i kulturni identitet, jezik, podrijetlo i samoostvarenje poštujući sebe i druge. Očuvanje i njegovanje kulturne i povijesne baštine kao temeljne vrijednosti također je i sastavni dio Nacionalnog kurikulumu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2014). Kalčić (2019) navodi kako je dijete rane i predškolske dobi radoznalo u vezi svijeta i događanja u neposrednom okruženju i da je to vrijeme kad ono usvaja vještine, stavove i ponašanja, izgrađuje svoj sustav vrijednosti koji ga prati tijekom cijeloga života.

Kalčić (2019) navodi da uključivanje djece rane i predškolske dobi u istraživanje vlastitoga kulturnoga nasljeđa doprinosi očuvanju tradicijskih vrijednosti, kulturnoga, nacionalnoga i osobnoga identiteta, promiče interkulturalnu i međugeneracijsku suradnju te socijalnu koheziju. Predškolsko razdoblje ključno je za razvoj djetetova identiteta, razvoja samosvijesti, samopouzdanja te odnosa prema sebi, drugima i svijetu. Vođeni tim načelima, kontekst vrtića temelji se na kulturnoj baštini, ljudskim vrijednostima te njegovanju interkulturalnosti, navodi Galinec i sur. (2012).

Ples i pjesma kao temelji rada u dječjem vrtiću oduvijek su sastavni dio svakodnevne igre i različitih proslava. Djeca predškolske dobi imaju važnu ulogu u očuvanju tradicijske kulture jer veliki dio običaja napuštenih u odrasloj dobi nastavlja živjeti u dječjoj igri. Takvi

komunikacijski krugovi koji se stvaraju u dječjem vrtiću, preduvjeti su razumijevanja i prihvaćanja drugih kultura, a daljnjim njegovanjem interkulturalnosti djecu se podučava ljudskim vrijednostima koje su zajedničke svim kulturama (Galinec i sur., 2012).

Sam Palmić (2013) objašnjava kako su glazbeni odgoj i obrazovanje snažno područje u razvoju interkulturalnosti jer potiču: razumijevanje, senzibiliziranost za različitost, komunikaciju te stjecanje iskustva u interakciji s različitim kulturnim grupiranjima. Ističe kako se prožimanje glazbenih različitosti i raznolikosti temelji na spoznaji i osjećaju vlastitoga glazbeno-kulturnoga identiteta te poznavanju, poštivanju i uvažavanju drugih glazbenih kultura koje se razlikuju od moje. Navodi kako interkulturalni glazbeni odgoj i obrazovanje ne poznaje glazbenu ni kulturnu isključivost, već se određuje kao multikulturalno i interkulturalno odgajanje i učenje.

Drandić (2010) objašnjava kako interkulturalno obrazovanje koristi niz sadržaja, uključujući i različite glazbene forme, kako bi poticalo pozitivne kognitivne i emocionalne reakcije kroz raznolikost tradicijske glazbe različitih kultura. Nadalje, navodi kako kurikulumski ciljevi tradicijske glazbe uključuju razvoj samopoštovanja i vlastitoga identiteta te otvorenost prema drugima i drugačijima.

Drandić (2010) navodi pet točaka integracije interkulturalnoga sadržaja tradicijske glazbe u odgojno-obrazovni proces:

1. stavovi o tradicijskoj glazbi: kroz znatiželju i otvorenost;
2. znanje i poznavanje tradicijske glazbe: kroz socijalnu i individualnu interakciju;
3. vještine tumačenja i odnosa spram korištenja tradicijske glazbe: kroz sposobnost interpretacije vlastite i tradicija drugih kultura;
4. sposobnosti otkrivanja tradicijske glazbe: kroz komunikaciju i interakciju;
5. razumijevanje tradicijske glazbe: kroz kulturnu svijest o različitima.

Glazba kao dio kulturnoga i tradicijskoga stvaralaštva jednoga naroda može biti snažno sredstvo upoznavanja, razumijevanja i poštivanja jer se kroz upoznavanje različitih glazbenih tradicija i kultura razvija tolerancija prema kulturnoj različitosti (Šulentić Begić i Begić, 2017). Tradicijska glazba omogućava formiranje stavova prema etničkom porijeklu i kulturnoj različitosti te razvijanje i stjecanje interkulturalnih kompetencija kroz komunikaciju i interakciju, tvoreći koncept interkulturalnosti u obrazovanju (Drandić 2010).

5. Tradicijska glazbala

Geografski smještaj Hrvatske uvelike je pomogao bogaćenju raznolikosti hrvatske tradicijske kulture s obzirom na to da su se Hrvati kroz povijest susretali s različitim kulturama (sredozemnom, orijentalnom, srednjoeuropskom...).

Čapo Žmegač i sur. (1998) navode da su specifična obilježja svake regije (materijalna, društvena i duhovna kultura, način života) uvjetovala razvoj tri prostorna modaliteta tradicijske kulture: panonski, dinarski i jadranski dio. Panonska zona obuhvaća prostor Slavonije, Baranje, Srijema, Posavine, Moslavine, Podravine, Međimurja, Zagorja, Prigorja, Pokuplja te Bačke. Dinarska zona prostire se na području Banovine, Žumberka, Korduna, Like, Gorskog kotara te dalmatinskog zaleđa. Jadranska zona obuhvaća priobalje i otoke.

Osim prema regiji kojoj pripadaju, tradicijska glazbala možemo podijeliti i prema vrsti na: puhačka glazbala, glazbala s mješinama, gudačka glazbala, (ostala) glazbala sa žicama i dječja glazbala (Večković, 2015).

5.1. Puhačka glazbala

5.1.1. Šurle

Šurle su glazbalo karakteristično za područje Istre. Sastoje se od dvije odvojene svirale koje su u gornjem dijelu spojene u bačvicu ili grljak. Svi dijelovi ovoga glazbala napravljeni su od drva, a na obje svirale nalaze se piskovi s jednostrukim jezičcem napravljeni od trstike.

Naziv „šurla“ perzijskoga je porijekla, a znači „svatovska svirala“. Osim naziva šurle ili surle, upotrebljavaju se i drugi nazivi kao što su tuture ili tutule te male roženice. Svirka na šurlama najčešće je dvoglasna, u tercama, melodija može teći neprekidno sve dok svirač ima daha, a može se prekidati izgovaranjem slova „T“ u usnoj šupljini.

Slika 1. Šurle

5.1.2. Jedinke

Jedinka je glazbalo koje je rašireno u gotovo svim dijelovima Hrvatske. To je jednocijevna svirala, izrađena od drva, koja može biti raznih veličina, oblika i ukrasa. Najčešće su okrugloga ili četvrtastoga oblika, imaju šest rupa za prebiranje te pisak koji je okrenut prema gore. Poznata je i po nazivima jednogrla, ćuruminka, sopelica, jednojnica, žveglica, svrdonica itd. Jedinka je solističko glazbalo vrlo nježnoga i elegičnoga zvuka.

Slika 2. Jedinke

5.1.3. Dvojnice

Dvojnice su u različitim varijantama prisutne u gotovo svim krajevima Hrvatske. Dvojnice su zapravo dvije svirale, odnosno dvije jedinke napravljene od jednoga komada drva, tako da se obje mogu svirati istovremeno zbog čega je svirka uvijek dvoglasna. Stariji tipovi dvojnica najčešće su netemperirana glazbala s istom širinom rupica za prebiranje te istim razmakom između njih, a na takvima se najčešće izvode improvizacije. Noviji tipovi dvojnica najčešće imaju durski raspored između tonova i temperirane su, pa se na njima lakše izvode tradicijske pjesme i melodije. Mogu biti različitih dužina, izgleda i ukrasa, ovisno o kraju Hrvatske te izrađivaču. Na dvojnicama se može odsvirati najviše šest tonova pojedine oktave, a zanimljiv

način sviranja koji ovisi i o nagibu dvojnica prema usnama svirača, može postići da jedna strana dvojnica svira u normalnoj, a druga u višoj oktavi.

Slika 3. Dvojnice

5.2. Glazbala s mješinama

5.2.1. Dalmatinski mih

Dalmatinski mih ima mješinu od jareće ili janjeće kože, puhaljku, rogove, rotačku, oglavinu i dvostruku prebiraljku s dva piska od trstike ili bazge. Najbitnija razlika u odnosu na ostale vrste mihova i dipli raspored je rupica za prebiranje kojih s jedne strane ima šest, a s druge strane dvije. Svaki izrađivač imao je vlastiti način ukrašavanja, a svaki svirač svoju tehniku sviranja, što čini veliko bogatstvo hrvatske tradicije. Dalmatinski mih danas je najraširenija varijanta starinskih mihova i dipli.

Slika 4. Dalmatinski mih

5.2.2. Gajde

Gajde su vrlo stara glazbala prisutna u raznim varijantama u svim zemljama zapadne, srednje i istočne Europe te u nekim dijelovima Azije. U Hrvatskoj se sviraju u Slavoniji, Baranji i dijelu Posavine. Na našim prostorima gajde su nastale razvojem od primitivnijih oblika glazbala s mješinom i dvostrukom sviralom kao što su mihovi i diple. Osnovna razlika između gajdi i mihova je raspored rupica za prebiranje, rog koji se dodaje na sviralu te trubanj (bordun) koji je tipična odlika gajdi, za razliku od ostalih glazbala s mješinom. Prebiraljka (gajdunica) naših gajdi je dvostruka, pri čemu je jedna strana melodijska, a druga služi za ritmiziranje. U prebiraljci se nalaze dva piska od trstike ili bazge, a u trubnju jedan.

Slika 5. Gajde

5.2.3. Četveroglasne dude

Četveroglasne dude jedno su od najizvornijih hrvatskih tradicijskih glazbala, svirane u velikom dijelu kontinentalne Hrvatske, od Zagorja i Međimurja pa sve do središnjega dijela Slavonije. Osnovni dijelovi glazbala su: mješina, diplice, našak, kvaka, trubanj i puvalak (u novije vrijeme laktača). Mješina se najčešće izrađivala od kozje kože, a nekada je korištena ovčja i pasja koža. Ostali dijelovi izrađeni su od drva, ukrašeni olovom ili kositrom, rezbarenim ili paljenim ukrasima. Posebnost četveroglasnih duda odlikuje trostruka prebiraljka te vrlo stari način izrade umetanjem cjevčica u kovanjicu od drva. U prebiraljci se nalaze tri piska s jednostrukim udarnim jezičkom koji je najčešće izrađen od bazge, a ponekad i trstike. Laktača (dodatni mijeh kojim se upuhuje zrak u mješinu) se počela koristiti tek početkom 20. stoljeća, a do tada se zrak u mješinu upuhivao ustima preko puhaljke, kao i kod svih ostalih glazbala s mješinama.

Slika 6. Četveroglasne dude

5.3. Gudačka glazbala

5.3.1. Gusle s jednom žicom

Gusle su glazbalo karakteristično za područje Dalmacije, Dalmatinske zagore, Primorja, doline Neretve te nekih otoka. Osim u Hrvatskoj prisutne su i u Crnoj Gori i Srbiji. Najčešće imaju jednu žicu, za sviranje se koristi gudalo, a uz svirku gusli najčešće se pjevaju epske pjesme o povijesnim ili aktualnim događajima i osobama. Najčešće se izrađuju od jednoga komada drva, jako lijepo su ukrašene te su pravi primjer bogatstva narodne umjetnosti. Naziv glazbala potječe od staroslavenske riječi „gosl“, odnosno žica, a praslavenski korijen je „godslī“ koji je u vezi s riječju „guditi“.

Slika 7. Gusle s jednom žicom

5.3.2. Lijerica

Lijerica je glazbalo koje je bilo karakteristično za područje duž cijele jadranske obale, sve do Istre, a danas je opstala samo na području Konavala, Dubrovnika i okolice, istočne Hercegovine, Pelješca te Lastova i Mljeta. Slična glazbala postoje i dalje u Sjevernoj Makedoniji (ćemane), Bugarskoj (gadulka) te na Kreti (lira). Lijerica je glazbalo s tri žice za sviranje i gudačkom. Uz svirku se najčešće pleše atraktivan ples poskočica.

Slika 8. Lijerica

5.3.3. Istarski bajs

Istarski bajs karakteristično je glazbalo Istre. To je glazbalo s dvije žice od goveđih crijeva i gudačkom. Manji je od kontrabasa, a veći od violončela. Najčešće se koristio u kombinaciji s violinom, a kasnije i s drugim tradicijskim glazbalima.

Slika 9. Istarski bajs

5.4. Glazbala sa žicama

5.4.1. Tambura samica

Tambura samica glazbalo je koje se može pronaći u Lici, Slavoniji, Baranji, Kordunu, Gorskom kotaru te u Dalmaciji u okolici Sinja. Tambura samica arhaičan je oblik tambure koji se sastoji od četiri žice od kojih su donje dvije ugođene na isti, osnovni ton samice, a gornje dvije žice na isti ton, ali za kvartu niže od osnovnoga tona. Poznata je i po nazivima dangubica, kutarevka, kozarac, potpalac, razbibriga, tikvara itd.

Slika 10. Tambura samica

5.4.2. Citra

Citra ili trontulja žičano je glazbalo karakteristično za sjeverozapadnu Hrvatsku (Zagorje, Podravina, Zagreb i okolica). Citre su izrađivane od 30 do 45 žica za sviranje, a postojala su dva načina sviranja. Prvi je bio poklapanjem melodijskih žica prstima (kao na tamburi ili gitari), a drugi je bio pritiskanjem i povlačenjem po melodijskim žicama drvenim ili (najčešće) metalnim štapićem čime se dobivao specifičan zvuk.

Slika 11. Citra

5.4.3. Cimbal

Cimbal je žičano glazbalo koje nije bilo izvorno hrvatsko tradicijsko glazbalo, već se u Hrvatskoj pojavilo u 19. stoljeću, ali su ga narodni svirači brzo prihvatili, počeli izrađivati svoje varijante te je postalo karakteristično za krajeve sjeverne i sjeverozapadne Hrvatske i na taj način postalo dio naše glazbene tradicije. Cimbal se svira na način da se batićima udara po žicama, a to je zapravo preteča klavira. Svirao se kao solo glazbalo ili u kombinaciji s violinom, bajsom i bugarijom.

Slika 12. Cimbal

5.5. Dječja glazbala

Svirači i izrađivači tradicijskih glazbala često su izrađivali jednostavnije inačice instrumenata za djecu. Oni su najčešće bili u obliku ptice, bajsa, ribe, jednostavnih diplica i tamburica. Nerijetko su djeca sama za sebe izrađivala glazbala od trstike, bazge, kore drveta... To su najčešće bila vrlo jednostavna glazbala za jednokratnu upotrebu koja bi se nakon igre bacala.

Slika 13. Razne dječje sviralice

Slika 14. Guslice od kukuruzovine

Slika 15. Čegrtaljka

6. Projektna aktivnost u dječjem vrtiću

Cilj projektne aktivnosti bio je kod djece u jednom dječjem vrtiću u Splitu pobuditi interes za tradicijsku glazbu. S djecom se u grupi inače provode glazbene aktivnosti u vidu pjevanja i sviranja Orffova instrumentarija. U nastavku će biti opisane aktivnosti slušanja tradicijskih pjesama i glazbala, vizualno učenje i prepoznavanje glazbala, posjet tradicijskoga glazbenika te dječje stvaralaštvo. Sve etape navedene projektne aktivnosti odvijale su se kroz nekoliko mjeseci 2024. godine.

6.1. Slušanje

- **Pjesme**

Kako bi se djeca upoznala s tradicijskom glazbom, započeli smo sa slušanjem glazbenih primjera za koje smo smatrali da će im biti „najbliži“. Tako su se na repertoaru našle tradicionalne dalmatinske pjesme poput : „Falile se Kaštelanke“, „Vratija se Šime“ i „Ćiribiri bela Mare moja“. Sve odabrane pjesme ciljano su bile življega tempa kako bi djeci bile zanimljivije.

Djeca su pokazala veliki interes za slušanje takve glazbe. Na početku im je bilo jako smiješno jer su dalmatinske tradicijske pjesme drugačije od dječjih pjesmica koje inače slušamo i pjevamo u vrtiću. Odmah su počeli plesati i tražili su da skladbe poslušamo još nekoliko puta. Jasan znak da im se sviđjelo bilo je i svakodnevno inzistiranje da ponovno slušamo navedene pjesme. Osim interesa za slušanjem tradicijske glazbe probudio se interes za učenjem starih dalmatinskih riječi koje su im bile nepoznate u pjesmama.

- **Glazbala**

Nakon što su djeca pokazala interes za tradicionalne pjesme, odlučili smo pokušati sa slušanjem instrumentalnih izvedbi tradicijskih glazbala. Izabrali smo po jedno glazbalo svake vrste (dvojnica, tamburica samica, istarski mih i lijerica). Djeca su pokazala interes za prvo slušanje, a na pitanje što misle koja su glazbala u pitanju, najčešće su odgovarali: frula, truba i gitara. Poslušali smo svako glazbalo po dva puta, ali interes se nije zadržao za nastavak aktivnosti.

6.2. Vizualno učenje i prepoznavanje

Kako bismo vizualno upoznavanje s glazbalima učinili zanimljivijim, odlučili smo napraviti slagalice sa slikama glazbala, sve ih zajedno izmiješati i dati djeci da ih pokušaju složiti. Do tada djeca nisu vidjela kako glazbala izgledaju, no to im nije predstavljalo veliki problem te su uspješno sastavila sva glazbala. Zatim smo krenuli u upoznavanje odlika različitih vrsta glazbala. Tako smo uočili da neka imaju žice, neka velike balone od kože, neka pak mnogo rupica i slično. Počeli smo tradicijska glazbala uspoređivati s glazbalima koja su nam od prije poznata (gitara, truba, frula, violina, saksofon).

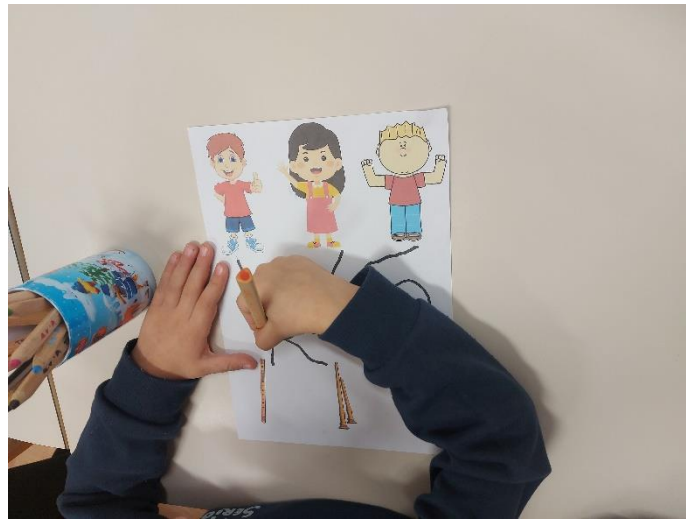

Slika 16. Slagalice 1

Slika 17. Slagalice 2

Tada smo tradicionalna glazbala odlučili povezati s aktivnostima koje djeca inače vole. Sljedeća aktivnost bila je pronaći put do glazbala.

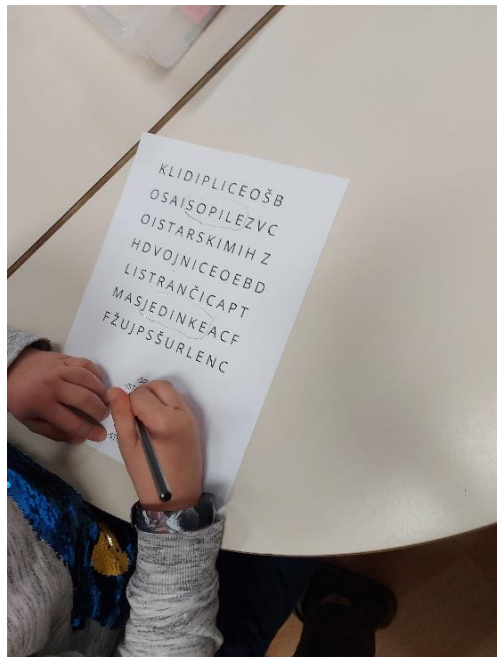

Slika 18. Pronađi put do glazbala 1

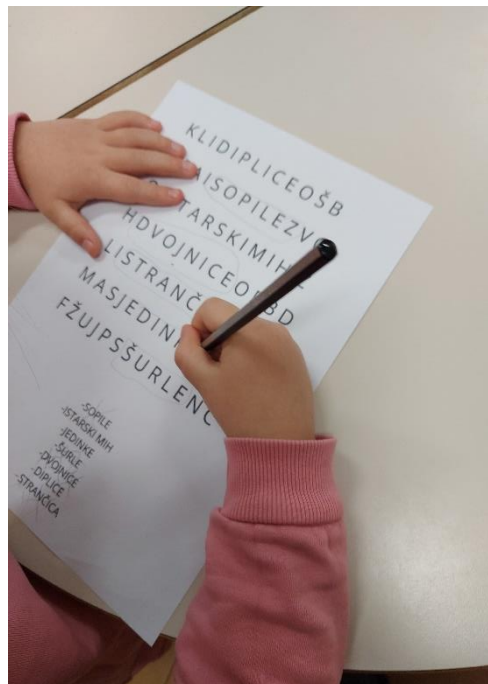

Slika 19. Pronađi put do glazbala 2

Nakon toga tražili smo imena glazbala u križaljki razvijajući predčitatalačke vještine.

Slika 20. Križaljka 1

Slika 21. Križaljka 2

6.3. Posjet

Kako bi djeca stekla potpuniji dojam i detaljnije se upoznala s tradicijskim glazbalima, organizirali smo posjet gospodina Olivera Rogošića, sakupljača tradicijskih glazbala i vrsnoga izvođača tradicijske glazbe. On nam je opisao od čega se sastoji svako glazbalo, od kojega materijala je izrađeno te nam ga naposljetku zasvirao da čujemo kako zvuči.

Prve na redu bile su jedinke. Djeca su pomislila da je riječ o fruli, glazbalu s kojim su upoznata od prije jer ga sviramo u vrtiću.

Slika 22. Sviranje jedinki

Sljedeće na redu bile su dvojnice.

Slika 23. Sviranje dvojnica

Tada smo prešli na istarski mih koji je najviše impresionirao djecu zbog svoga neobičnoga oblika, ali i zvuka. Oduševila ih je mješina, a u razgovoru s gospodinom Rogošićem pogađali su od koje vrste kože je izrađena.

Slika 24. Sviranje istarskoga miha

Zatim su na red došle gusle koje su odmah djecu zainteresirale vizualno, osobito zbog ptice na vrhu. Prvo su zajedno pogađali koja je to životinja, a zatim od čega je izrađena žica. Uz sviranje gospodin Rogošić nam je i pjevao tradicijsku pjesmu koja se uz guslanje izvodi u njegovom kraju.

Slika 25. Sviranje gusli

Posljednja na redu bila je mandolina. Djeca su zajedno brojila koliko ima žica, a prepoznala su zvuk glazbala tradicijskih pjesama koje smo ranije slušali u vrtiću.

Slika 26. Sviranje mandoline

Za kraj smo svi zajedno zaplesali uz melodije splitskoga plesa koje nam je na mandolini svirao gospodin Rogošić.

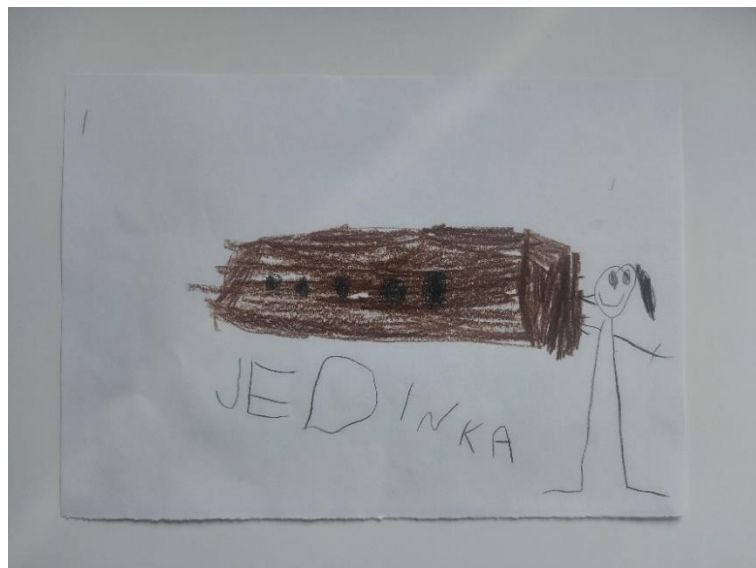

Slika 27. Ples uz mandolinu

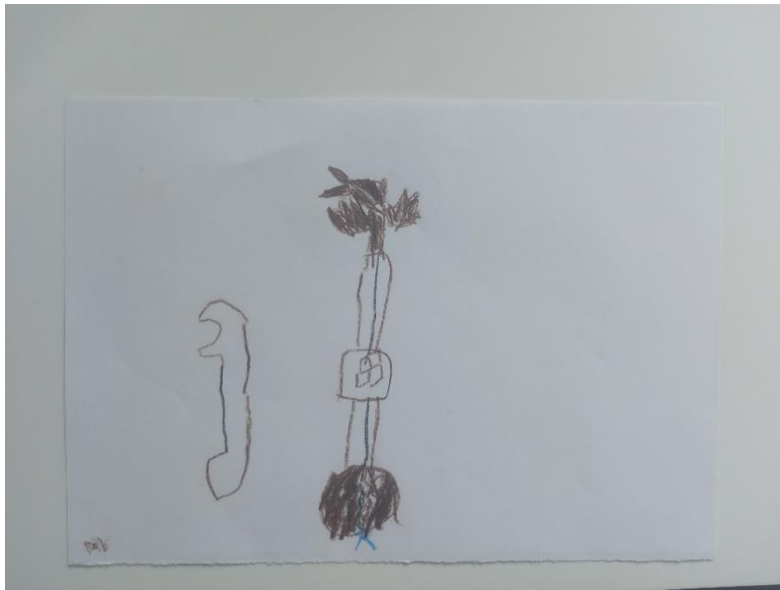
Ovaj posjet djeci je bio jako zanimljiv i poučan. Napokon su vidjela i čula neka od tradicijskih glazbala uživo. Djeca su naučila koliko mandolina ima žica, od čije kože se radi istarski mih, od čega su izrađene žice na guslama, od kojega materijala se izrađuju jedinke i dvojnice i slično. Što je najvažnije, djeci smo približili i učinili zabavnom tradicijsku glazbu. Nakon posjeta odlučili smo i nacrtati ono što se taj dan događalo u vrtiću.

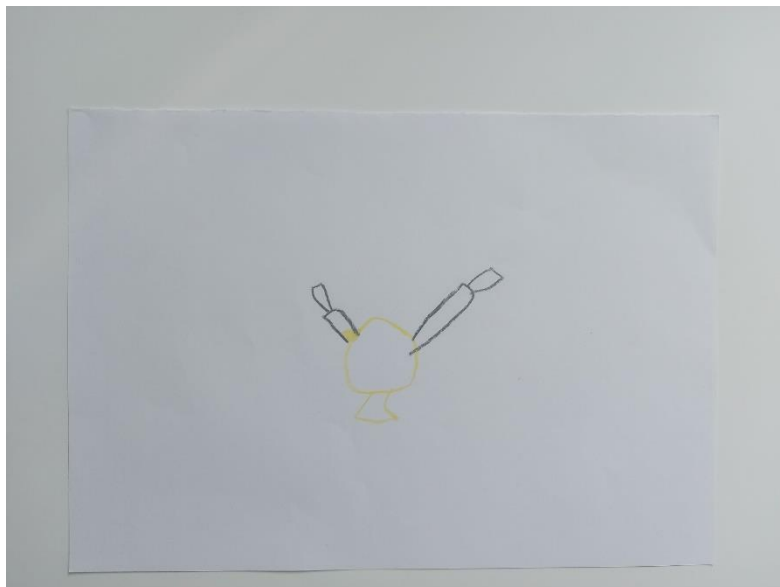
Slika 28. Crtež istarskog miha

Slika 29. Crtež jedinki

Slika 30. Crtež gusli

Slika 31. Crtež dvojnica

6.4. Stvaralaštvo

Mandolina i istarski mih ostavili su najveći dojam kod djece, stoga smo ta dva glazbala pokušali zajedno izraditi u vrtiću.

Izradu mandoline započeli smo izrezivanjem kartona i oblikovanjem zvučne kutije kruškolikoga oblika s otvorom na gornjoj strani. Zatim smo nadodali kartonski tuljak kao vrat mandoline. Iza toga je uslijedilo bojenje temperom. Igrali smo se nijansama smeđe i narančaste boje kako bi naša mandolina bila što sličnija „barba“ Oliverovoj. Kada je sve bilo zalijepljeno i obojeno, za kraj smo dodali žice od elastičnih gumica. Zaključili smo da se zvuk naše mandoline znatno razlikuje od zvuka prave.

Za izradu istarskoga miha koristili smo gumene rukavice. Izrezali smo vrh rukavice na mjestu palca i maloga prsta te kroz svaku rupu stavili po jednu slamku. Slamka koja je išla na otvor palca, bila je izrezana na vrhu kao jezičac, a slamka koja je išla na otvor maloga prsta, imala je probušene rupice za različite tonove.

Najteži posao bio je napuhati rukavicu da se napuše kao mih, a kao nagradu za uspjeh uživali smo u zanimljivim zvukovima našega istarskog miha. Ovaj instrument djeci se više svidio jer je proizvodio zanimljiviji zvuk.

Slika 32. Izrada mandoline 1

Slika 33. Izrada mandoline 2

Slika 34. Sviranje mandoline 1

Slika 35. Sviranje mandoline 2

Slika 36. Sviranje istarskoga miha 1

Slika 37. Sviranje istarskoga miha 2

Nakon likovne izrade djeca su zaželjela da svi zajedno odsviramo tradicionalne pjesme koje smo naučili. Na prvom mjestu našla se pjesma „Vratija se Šime“ s kojom su djeca najviše oduševljena. Tu pjesmicu ponavljali smo nekoliko puta. Zatim se jedna djevojčica prisjetila melodije splitskoga plesa na koju smo plesali dok nam je „barba“ Oliver svirao. Zatim smo pokušali to odsvirati i djeci je bilo jako zabavno. Aktivnosti sviranja provodili smo češće u grupi, s naglaskom na izvedbe tradicijskih pjesama. Djeca su bila ponosna na svoje izrađene instrumente te su samoinicijativno odlučila da neke od pjesama žele pjevati roditeljima na završnoj svečanosti.

Slika 38. Sviranje Orffova instrumentarija

7. Zaključak

Utjecaj glazbe na život djece i odraslih prepoznat je od davnina. Ona budi u čovjeku osjećaj za lijepo i obogaćuje njegov život. Od svih umjetnosti glazbena umjetnost djetetu je najdostupnija već od rođenja, izaziva radost, unosi toplinu i doprinosi djetetovu cjelokupnom razvoju. Svakodnevni susreti djeteta s glazbom razvit će u njemu želju i potrebu za slušanjem i na taj način postati sastavni dio njegova života.

Jedan od važnih aspekata kulture svakoga naroda tradicijska je glazba koja je pratila događaje u svakodnevnom životu ljudi, te bi je zato svaki pojedinac trebao poznavati kao dio prošlosti svoga naroda. Danas se izvodi manje nego prije i nije (važan) dio života suvremenoga čovjeka.

Radi očuvanja kulture i tradicije odgoj i obrazovanje trebali bi biti više usmjereni prema učenju u lokalnoj zajednici kao važnom sredstvu očuvanja kulturnoga identiteta i nasljeđa. Glazba kao dio kulturnoga i tradicijskoga stvaralaštva jednoga naroda može biti snažno sredstvo upoznavanja različitih glazbenih tradicija i kultura. Upravo zato važno je stjecati znanja o tradicijskoj glazbi vlastite kulture, a ujedno i o tradicijskim glazbalima.

Projektna aktivnost u vrtiću, provedena u sklopu izrade ovoga rada, pokazala se jako zanimljivom djeci. Iskazan je veliki interes za tradicijskom glazbom te se ona počela slušati svakodnevno u vrtiću. Djeca su uživala upoznavajući se s izgledom, imenima i zvukom tih njima do sada nepoznatih glazbala. Približili smo djelić tradicije djeci te smo stava da bi tema tradicijskih glazbala, kroz različite aktivnosti, trebala postati važan dio odgojno-obrazovne prakse u ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Upoznavajući vlastitu kulturu i tradicijsku baštinu, stvaramo temelje za upoznavanje kulture i tradicijske baštine drugih naroda te na taj način doprinosimo razvijanju interkulturene kompetentnosti djeteta.

8. Literatura

Cohen, B. (2011). Razumjeti sebe i druge: važnost mjesta odrastanja i vlastitog identiteta u multikulturalnom društvu. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17(65), 2-5.

Čapo Žmegač, J., Muraj, A., Vitez, Z., Grbić, J., Belaj, V. (1998). *Hrvatska etnografija*, Zagreb: Matica Hrvatska.

Dobrota, S. (2012). Glazba između pedagogije, kulture i jezika. *Pedagogijska istraživanja*, 9(1/2), 155-162.

Drandić, D. (2010). Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja. *Pedagogijska istraživanja*, 7(1), 95-107.

Dundović, N., & Sam Palmić, R. (2012). Glazba u dječjem vrtiću. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(70), 11-13.

Galinec, M., Vlahek, T., Lozić, B., Novak, M., Goričanec, G., Zuzel, P. & Nemet, S. (2012). Prenošenje kultura povezivanjem. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(67), 22-25.

Kalčić, D. (2019). Attitudes of Preschool Teachers and Parents on Implementation of Cultural Heritage in the Curriculum of the Preschool Institutions. *Život i škola*, LXV(1-2), 159-170.

Konvencija o pravima djeteta (1989). Ujedinjeni narodi.

Majsec Vrbanić, V. (2009). Poticanje glazbom i njezinim elementima. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 15(56), 20-24.

Manasteriotti V. (1981). *Prvi susreti djeteta s muzikom: priručnik za roditelje i sestre odgajateljice u dječjim jaslicama*. Zagreb: Školska knjiga.

Marić, L., i Goran, L. (2013). *Zapjevajmo radosno*. Zagreb: Golden Marketing.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Palmer, A. J. (2002). Why Music?. *Philosophy of Music Education Review*, 10 (1), 43-49.

Sam Palmić, R. (2013). Tragom zavičajnih napjeva u osnovnoškolskom glazbenom kurikulumu do interkulturalnosti. *Školski vjesnik*, 62 (4), 559-572.

Svalina, V. (2010). Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe. In *Modern Methodological Aspects/Korszerü módszertani kihívások/Suvremeni metodički izazovi – IV. International Scientific Conference* (47-101).

Šulentić Begić, J. I Begić, A. (2017). Tradicijska glazba srednjoeuropskih država i interkulturalni odgoj u osnovnoškolskoj nastavi glazbe. *Školski vjesnik*, 66 (1), 123-133.

Tulving, E. (2005). Episodic memory and autoeogenesis: Uniquely human. *The missing link in cognition: Origins of self-reflective consciousness*, 3-56.

Večković, S. (2015). Hrvatska tradicijska glazbala: Gajde.

Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo. Zagreb: Narodne Novine – međunarodni ugovori, br. 5/07 (2007).

Kazivač: Oliver Rogošić

Internetske stranice:

<https://gajde.com/> (pristupljeno 1. 2. 2024.)

<https://croatia.eu/index.php?view=article&lang=1&id=48> (pristupljeno 1. 2. 2024.)

Sažetak

Utjecaj glazbe na život djece i odraslih prepoznat je od davnina. Ona budi u čovjeku osjećaj za lijepo i obogaćuje njegov život. Glazbena umjetnost djetetu je najdostupnija od rođenja, u njemu budi radost i toplinu. Tradicijska glazba jedan je od važnijih aspekata kulture svakoga naroda. Pratila je i opisivala svakodnevne događaje ljudi, zato je utkana u svakom narodu kao dio prošlosti. Uz tradicijsku glazbu vezane su tradicijske pjesme i glazbala. Danas se tradicijska glazba izvodi manje nego prije. Kroz upoznavanje vlastite kulture i tradicije potiču se pozitivni stavovi i stvaraju preduvjeti za razvijanje interkulturene kompetentnosti. Jedan od načina očuvanja kulture i tradicije usmjeravanje je na implementiranje iste u odgoj i obrazovanje. Jedan od načina je provedba projektne aktivnosti na temu tradicijske glazbe u dječjem vrtiću. U sklopu aktivnosti opisanih u ovom radu djeca su se upoznala s tradicijskom glazbom te su iskazala veliki interes za takve sadržaje.

Ključne riječi: utjecaj glazbe, interkulturalnost, tradicijska glazba, tradicijska glazbala.

TRADITIONAL MUSIC IN INSTITUTIONS OF EARLY AND PRESCHOOL EDUCATION

Abstract

The influence of music on the lives of children and adults has been recognized since ancient times. It awakens a sense of beauty in a person and enriches his life. Musical art is the most accessible to a child from birth, it awakens joy and warmth in him. Traditional music is one of the most important aspects of the culture of every nation. She followed and described the everyday events of people, that is why she is woven into every nation as a part of the past. Traditional songs and musical instruments are associated with traditional music. Today, traditional music is performed less than before. Through getting to know one's culture and traditions, positive attitudes are encouraged and preconditions for the development of interculturalism are created. One of the ways to preserve culture and tradition is to focus on its implementation in upbringing and education. One of the ways is the implementation of a traditional music project activity in a kindergarten. In this work, the children got to know traditional music through different activities and they showed great interest in such topics.

Keywords: influence of music, interculturalism, traditional music, traditional instruments.

Prilozi

- Slika 1: Šurle <https://gajde.com/56-2/puhacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 9.
- Slika 2: Jedinke <https://gajde.com/56-2/puhacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 9.
- Slika 3 : Dvojnice <https://gajde.com/56-2/puhacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 10.
- Slika 4: Dalmatinski mih <https://gajde.com/56-2/glazbala-s-mjesinama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 10.
- Slika 5: Gajde <https://gajde.com/56-2/glazbala-s-mjesinama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 11.
- Slika 6: Četveroglasne dude <https://gajde.com/56-2/glazbala-s-mjesinama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 12.
- Slika 7: Gusle s jednom žicom <https://gajde.com/56-2/gudacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 12.
- Slika 8: Lijerica <https://gajde.com/56-2/gudacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 13.
- Slika 9: Istarski bajs <https://gajde.com/56-2/gudacka-glazbala/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 13.
- Slika 10: Tambura samica <https://gajde.com/56-2/glazbala-sa-zicama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 14.
- Slika 11: Citra <https://gajde.com/56-2/glazbala-sa-zicama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 14.
- Slika 12: Cimbal <https://gajde.com/56-2/glazbala-sa-zicama/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 15.
- Slika 13: Razne dječje sviralice <https://gajde.com/56-2/599-2/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 15.
- Slika 14: Guslice od kukuruzovine <https://gajde.com/56-2/599-2/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 15.
- Slika 15: Čegrtaljka <https://gajde.com/56-2/599-2/> (preuzeto 15.2.2024.), str. 15.
- Slika 16: Slagalice 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 17.
- Slika 17: Slagalice 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 17.
- Slika 18: Pronađi put do glazbala 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 18.
- Slika 19: Pronađi put do glazbala 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 18.
- Slika 20: Križaljka 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 19.
- Slika 21: Križaljka 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 19.
- Slika 22: Sviranje jedinki (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 20.
- Slika 23: Sviranje dvojnice (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 21.
- Slika 24: Sviranje istarskog miha (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 21.
- Slika 25: Sviranje gusli (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 22.
- Slika 26: Sviranje mandoline (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 23.
- Slika 27: Ples uz mandolinu (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 23.

- Slika 28: Crtež jedinki (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 24.
- Slika 29: Crtež istarskog miha (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 24.
- Slika 30: Crtež gusli (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 25.
- Slika 31: Crtež dvojnica (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 25.
- Slika 32: Izrada mandoline 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 27.
- Slika 33: Izrada mandoline 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 27.
- Slika 34: Sviranje mandoline 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 28.
- Slika 35: Sviranje mandoline 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 28.
- Slika 36: Sviranje istarskoga miha 1 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 29
- Slika 37: Sviranje istarskoga miha 2 (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 29.
- Slika 38: Sviranje Orffovoga instrumentarija (Iz arhive Bradašić, 2024.), str. 30.

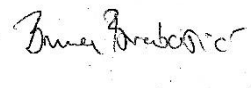
SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Bruna Bradašić, kao pristupnica za stjecanje zvanja magistrice Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj završni/diplomski rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, srpanj, 2024.

Potpis

**IZJAVA O POHRANI DIPLOMSKOGA RADA U DIGITALNI REPOZITORIJ
FILOZOFSKOGA FAKULTETA U SPLITU**

Student/Studentica: Bruna Bradašić

Naslov rada: Tradicijska glazba u ustanovama ranog i predškolskog odgoja

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor rada: doc. dr. sc. Marijo Krnić

Članovi Povjerenstva: red. prof. dr. sc. Snježana Dobrota, doc. dr. sc. Marijo Krnić, dr. sc. Daniela Petrušić, asis.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autorica predanoga **diplomskoga rada** i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) u otvorenom pristupu

b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a

c) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6 mjeseci / 12 mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskomu radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, srpanj, 2024.

Potpis studenta/studentice:

